

Roman GREBÁČ | redaktor

Je križovatkou ciest z Rimavskej Soboty, Brezna a Muráňa, zastávkou na Gotickej ceste, východiskovou stanicou výnimočnej ozubnicovej železnice s nádhernými viaduktmi, priesečníkom nespočetných turistických i jaskyniarskych trás približujúcich nadzemné i podzemné krásy národného parku Muránska planina.

Ján SÚKOP | 2x-foto

Mestečko mnohých príležitostí

Tu sa rodili základy Memoranda slovenského národa, formovalo železiarstvo, ochotnícke divadlo... Odtiaľto pochádzajú také osobnosti, ako Jacobeus Taxorius - profesor Karlovej univerzity v Prahe v 15. storočí, Štefan Marko Daxner, Matej Hrebenda, Vladimír Clementis i súčasník Marián Lapšanský. Tisovec.

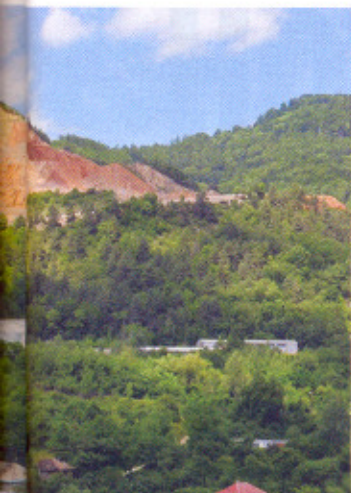
Križovatka ciest i príležitostí

Ak v tejto časti nášho časopisu zvykneme informovať o zaujímavostiach, ktoré nájdete „U nás doma“, za ktorými nemusíme ani ďaleko, ani

nákladne cestovať, tak v Tisovci sme skutočne na pravom mieste. V prepočte na len štyritisíc obyvateľov ponúka toto mestečko nevšedné množstvo rôznych atraktívnych príležitostí. Začnime mestským múzeom, ktoré vám priblíži život Vladimíra Clementisa v jeho rodnom dome. Alebo stáročnú tradíciu železiarstva a remesiel. Málokto vie, že oceliaren tu fungovala od 16. storočia až do roku 1964, do vybudovania VSŽ v Košiciach. Jej zatvorenie sprevádzala komunistickým režimom zatajovaná demonštrácia. Alebo sa prenesme do Evanjelickeho (anglického) gymnázia, jedného z mla-

dých divov mesta. Vzniklo takmer z ničoho: len z nadšenia, finančných darov, brigádnickej práce miestnych a amerických dobrovoľníkov. Má výborné školské i mimoškolské výsledky. Stačí si vypočuť jeho zmiešaný spevácky zbor v miestnom kostole. Ako voňajú a chutia na pašu bohaté lúky zase najlepšie prezradí jedna z najstarších bryndziarní na Slovensku. Manicovci ju zakladali koncom 19. storočia. Funguje dodnes. Pani Evu, staršiu gazdinú, však skôr nájdete na okolitých jarmokoch. Po rokoch riadenia kultúry v meste dnes rozdáva radosť svojimi medovníkmi. Jej manžel sa zase upísal

ostí a tváří

športovému rybárstvu. Ovčiarstvo zachované na podhorských lúkach dodnes bolo podnetom aj na obrodzenie viacerých ľudových remesiel. Dobré meno Tisovca tak šíri napríklad Milan Katreniak, inštrumentalista a výrobca fujár, píšťal, gájd alebo Ján Maciak, známy svojimi rezbárskymi prácami, koženými opaskami, tanistrami, kapsami, zápästníkmi... Svetlo v duši zase zažne súkromná zbierka samorastov nezvyčajne umelecky stvárnených Dušanom Hutkom. S týmto menom sa však stretieme aj pri ďalších aktivitách. Organizoval napríklad archeologický výskum na Hradovej, výstavbu

náučného chodníka na túto dominantu mesta i Tisovského krasu, podieľa sa na výskume krasových jaskýň aj na záchrane prameňa dobrej vody.

Tisovec je najmä o prírode

Tunajší kras je pokladnicou podzemných i povrchových krás. Jaskýň, čo vznikli zápasom vody s vápencom. Partia tisovských jaskyniarov na čele s Ivanom Kubínyim a Dušanom Hutkom posúva každý rok hranicu ich lepšieho poznania dopredu. Najnovšie v sústave Michňovej. Je vzrušujúce počúvať ich rozprávanie o dosahovaných pokrokoch a ešte viac zostúpiť do podzemia s nimi. Alebo vyjsť náučným chodníkom na takmer 900-metrovú Hradovú. Len pre zaujímavosť, priamo v okolí Tisovca je veľa prírodných rezervácií, chránených areálov: Suché doly, Kášter, Hlboký járok, Vachtovo jazierko, Vyhieračka, Nad Furmancom, Čertova dolina. Ňou sa kľukatí smerom na Pohronskú Polhuru jedinečná ozubnicová železničná dráha s pomocou atraktívnych železničných mostov. Práve na túto trať sa zásluhou nadšencov z Občianskeho združenia Zubačka už dostal (príležitostnými jazdami) historický motorový vláčik a čoskoro by k nemu mala pribudnúť aj parná mašina s ozubnicovým systémom. S jej pomocou by táto, dnes už európska rarita, mala prepojiť Tisovec s Čiernohronskou železničkou. Vytvoriť bohatý a komplexný programový balík pre turistov. Lebo, ako nám potvrdil primátor Peter Mináč, na rozvoji cestovného ruchu stavia svoju budú-

nosť nielen mesto, ale celý tunajší mikroregión Muránska Planina. Spolupracujúci na tom, aby vznikli optimálne prepojenia, a to nielen železničné, ale tie cyklistické, konské i pešie - na Muránsky hrad, Zbojskú, Michalovú, Čierny Balog...

Pod Hradovou „predali nevestu“

Tieto aktivity korešponujú aj s kultúrou. Dňami mesta, jarmokom remesiel, folklórnymi stvárneniami ľudových zvykov a tiež - ochotníckym divadlom. Jeho korene siahajú až do druhej polovice 19. storočia. Je jedným z najstarších na Slovensku a stále živým. Ako prvé uviedlo na scénu u nás napríklad operu *Predaná nevesta*. Dnes sa uspokojuje s činohernými predstaveniami, ktoré žnú úspechy na krajských i celoslovenských prehliadkach. Či už ide o Divadelný súbor Terézie Vansovej (táto spisovateľka a publicistka strávila podstatnú časť života v Rimavskej Pile, miestnej časti Tisovca), alebo Daxner. Ním stvárnený Faust (Ľudská komédia) si z vlnajúcej celoštátnej prehliadky činoherných súborov odniesol cenu za tretie miesto. Zatlieskať im môžete pomerne často aj na scéne miestneho kultúrneho domu. Je ešte veľmi veľa toho, čo by sme mohli povedať o Tisovci. Mestečku s vyše 670-ročnou históriou, osídľovaného (podľa nálezov na Hradovej) však už 1 000 rokov pred našim letopočtom. Nie je žiadnou ospalou vykopávkou. Žije čulým životom. Ak sa s ním zoznámite bližšie, budete sa doň radi vracáť. **f**

